

Incendis de Rasquera i l'Empordà, una visió tècnica

Aquests últims mesos ens hem tornat a adonar de la realitat dels nostres boscos. Dos grans incendis forestals (GIF) han cremat més de 15.000 hectàrees, gairebé la meitat del Parc Natural dels Ports. Aquests successos han obert un debat a la societat catalana, i les persones que ens dediquem a la gestió forestal i a la prevenció i extinció d'incendis ens hi afegim a aportar la nostra visió tècnica i humana.

Per un costat, la reacció de la ciutadania ha estat la d'obrir diferents vies de solidaritat empeses per un sentiment lloable d'estima cap a un paisatge i uns ecosistemes que han deixat de ser el que eren. La rauxa. La població s'ha mobilitzat i ha respost a les crides d'ajuda. Això destaca una voluntat de no deixar de costat el 60% del nostre territori, però amb la rauxa hem de fer confluïr el seny.

Som una societat que ha perdut molta cultura i molta saviesa acumulada al llarg de segles de proves i d'errors. No entenem que vivim en un clima, el mediterrani, que crema periòdicament. Nosaltres, les persones, ho hem oblidat, però la natura no. Les espècies d'arbres i arbustos mediterrànies estan adaptades als incendis, i fins i tot n'hi ha que s'ajuden del foc per a reproduir-se, com el pi blanc. Hem oblidat que els nostres avis i àvies utilitzaven el foc sistemàticament per a mantenir les pastures i per a fer que l'erba cresqués amb més força i vigor. Per aquella gent i per als qui els van precedir, el foc era una eina més de treball del camp, com ho és ara una aixada o un tractor.

La nostra societat ha canviat i el nostre territori, també. L'abandonament dels camps ha donat pas a hectàrees i hectàrees de boscos descontrolats arreu dels nostres pobles i comarques. I no cal dir-ho, dels nostres pastors, i amb ells, dels nostres ramats de cabres, ovelles, vaques i cavalls. I què podem fer a partir d'ara? La resposta té moltes cares i necessita complementar-se si volem tenir èxit.

Hem d'entendre que hi ha focs que s'han de deixar cremar de manera controlada i supervisada per la unitat d'experts del GRAF (Grup d'Actuacions Forestals), un grup dins dels Bombers que són una referència a l'Estat i a Europa. Els GRAF són els professionals que més coneixen els focs actuals i també com eren els focs

Climent Ferré Castell

enginyer de forest a les TE

Javier Pérez Tous

enginyer de forest a les TE

Guillem Argelich Cañadó

enginyer de forest a les TE

del passat i com seran els del futur.

L'extinció dels incendis ha de continuar sent molt important, però no pot ser pràcticament l'única opció. Quan el foc crema de manera descontrolada o quan estan en perill el patrimoni o les vides humanes, els equips d'extinció de la Generalitat, que cada cop són més efectius, han d'actuar. Però hem de tenir clar que amb la gestió actual, el que no crema avui, fàcilment cremarà demà.

Les repoblacions no són la primera acció a fer davant d'un incendi, ans al contrari, és l'última. Durant el franquisme es van fer repoblacions massives, sense massa sentit. La vegetació mediterrània està adaptada a aquests successos i en poc més de dos mesos el coscoll rebrotarà, tal com ho està fent a Cardó. Només als llocs on hi havia massa arbrada i passats dos anys, si no ha crescut cap arbre, es pot plantejar la repoblació.

De res serveix planificar i ordenar els nostres boscos si no executem el que s'ha planificat. La Generalitat té les competències en la prevenció i l'extinció d'incendis i per això, des de l'any 2002, hi ha una línia d'ajuts a ajuntaments, ADF (Agrupacions de Defensa Forestal) i propietaris privats per dur a terme actuacions de gestió forestal i de prevenció i extinció d'incendis. Els diners destinats a aquestes actuacions són del tot insuficients i ja que dels 24.000 milions d'euros del pressupost de la Generalitat, no més de 40 milions es dediquen a prevenció i extinció d'incendis, i d'aquests només 5 o 6 milions són dedicats a actuacions com punts d'aigua per a l'extinció d'incendis o millora

de vials per als vehicles dels Bombers. Tot i això, si les actuacions no van acompanyades d'un manteniment, en pocs anys queden inutilitzades.

Cal recuperar l'activitat agrícola i, sobretot, la ramaderia extensiva, la de la pastura del bosc i de prats. Els herbívors són uns grans aliats en la prevenció. Però la manca de perspectiva econòmica i la injusta mala imatge associada al món del pastor ha fet minvar dràsticament la presència de ramats als boscos. Però experiències com les de la Diputació de Barcelona o el govern d'Andalusia demostren que l'aliança entre els ramats i els tècnics dóna resultats molt bons.

Finalment, la biomassa. Al voltant de la biomassa comença a estendre's un debat interessant però amb clars i ombres. Ben gestionada, la biomassa pot ser una oportunitat. Però mal conduïda, podem tornar a caure en errors del passat. Si agafem el bon camí, tenim als boscos un recurs natural i estratègic. Si les administracions, les empreses i els particulars comencen a fer passos endavant amb la implantació de petites calderes de biomassa i per un altre costat petites empreses del territori comencen a extreure biomassa dels boscos d'una manera sostenible (no treure més del que el bosc produeix), crearem llocs de treball, consumirem la nostra pròpia energia, deixant de dependre dels combustibles que importem, i posarem en valor uns boscos que ocupen el 60% del nostre territori. Però, si caiem en l'error de crear grans calderes i portar biomassa al millor preu, tornarem a veure com els ports s'omplen de vaixells amb biomassa de Sud-amèrica o d'Àsia, les empreses del territori no podran competir amb les grans multinacionals de l'energia i els nostres boscos continuaran acumulant quantitats ingents de combustible.

Per tant, les persones sotsignants, demanem a la població que atengi a les propostes dels professionals del món forestal i que en els espais de debat que es puguin crear, la veu tècnica tinga el seu espai. Alhora, demanem a les administracions competents que canvien la seua política forestal en la gestió forestal i en la prevenció i extinció d'incendis. Deixem de costat les velles polítiques forestals i donem pas a les propostes aquí exposades.